

Täytettä suhdannekuoppaan – sopiva viritys ei merkitse menoleikkausten sopivuutta

Työn ja talouden tutkimus LABORE

28.9.2023

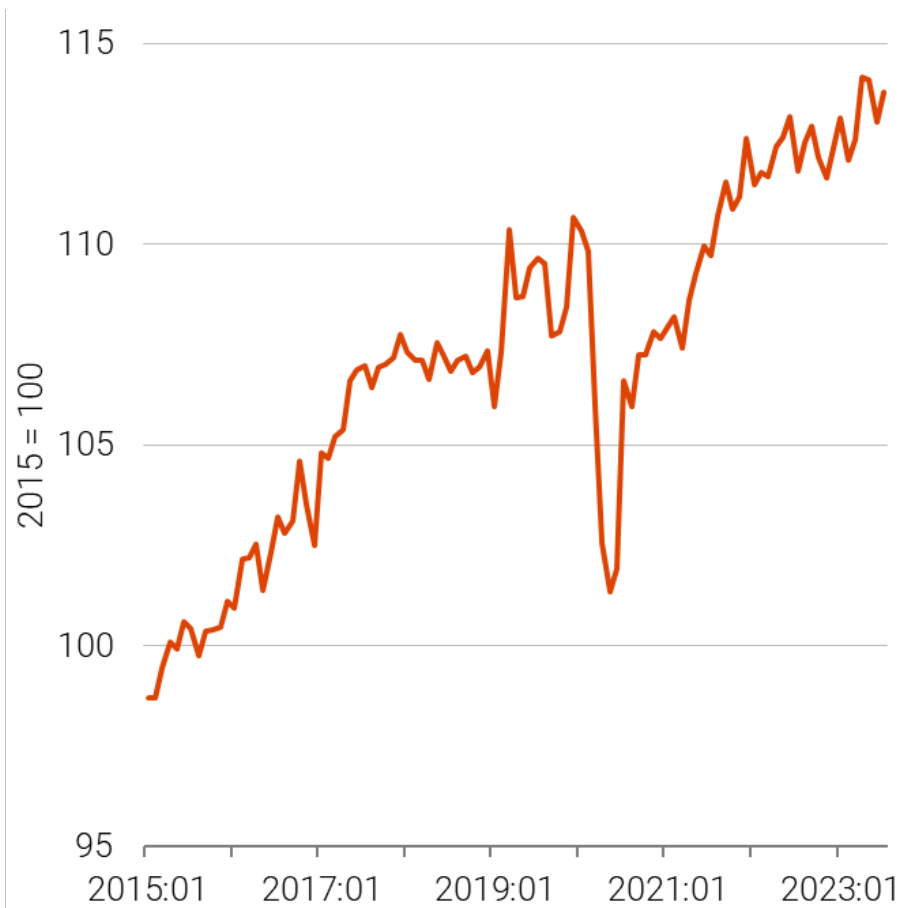
Ilkka Kiema, ennustepäällikkö

Labore

Täytettä suhdannekuoppaan

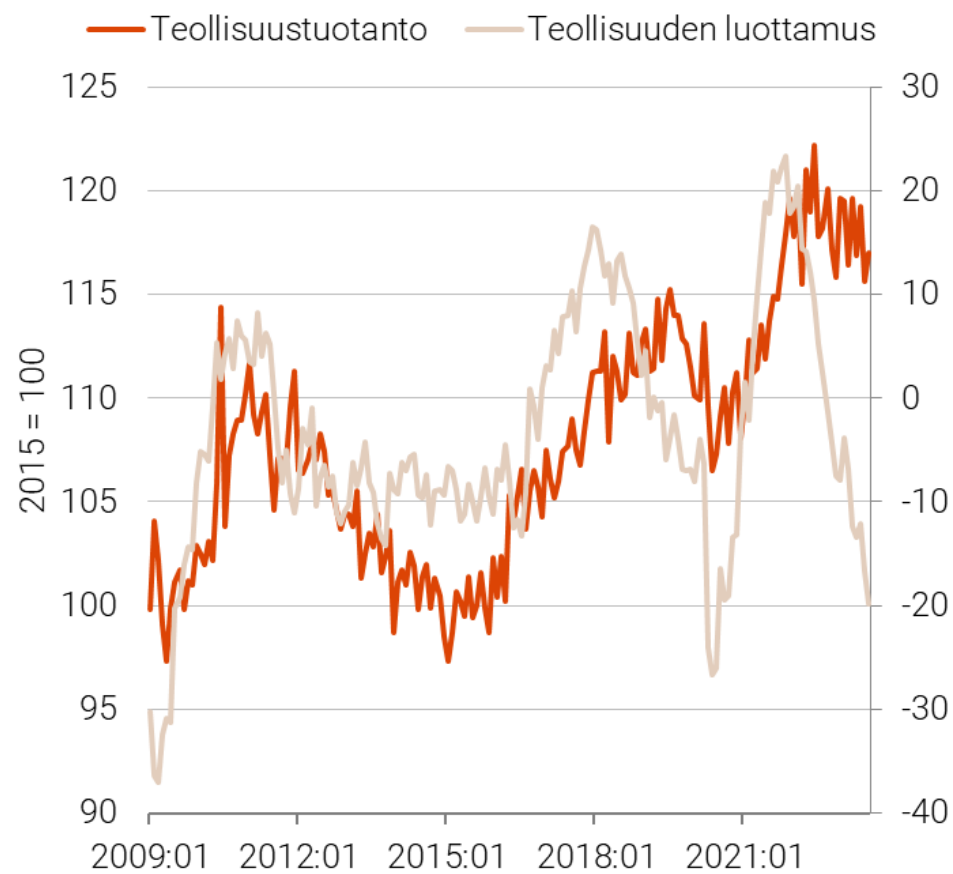
- Suomen kansantalous ajautuu suhdannekuoppaan
- Paluu kasvu-uralle alkaa ensi vuonna
- Viennin kasvu jäänee maltilliseksi
- Korkeat korot supistavat kulutusta ja investointeja
- Menoleikkaukset supistavat valtion talouden alijäämää vain vähän

Tuotannon suhdannekuvaaja 2015:01–2023:07

Lähde: Tilastokeskus.

Teollisuustuotannon volyymi-indeksi ja teollisuuden luottamus 2009:01–2023:07

Lähde: Tilastokeskus.

Kysynnän ja tarjonnan tase

	Mrd. €		Määrän muutos (%)		
	2022	2022	2023	2024	2025
Bruttokansantuote	268,6	1,6	-0,3	0,8	1,7
Tuonti	128,1	8,5	-3,0	0,8	1,7
Kokonaistarjonta	396,8	3,5	-1,2	0,8	1,7
Vienti	121,7	3,7	0,3	0,8	1,9
Kulutus	202,9	1,4	0,5	0,7	0,9
yksityinen	138,3	1,7	-0,2	1,0	2,0
julkinen	64,6	0,8	1,9	0,0	-1,2
Investoinnit	65,1	3,2	-2,1	1,0	3,7
yksityiset	54,0	4,0	-3,0	0,8	2,1
julkiset	11,1	-0,2	2,5	2,0	11,2
Kokonaiskysyntä	396,8	3,5	-1,2	0,8	1,7

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Labore

Kuoppaan vajotessa kannattaa lopettaa kaivaminen

- Suhdannekuopat ovat haitallisia lyhyellä ja pitkällä tähtäimellä
- Hyvinvointivaltiossa automaattiset vakauttajat täyttävät kuoppia ja tasaavat alijäämää
 - Laskusuhdanteessa menot kasvavat (esim. työttömyysmenot) ja verotulot alenevat, jolloin alijäämä kasvaa
 - Hyvinä aikoina käy päinvastoin
- Talouspolitiikan viritystä säätämällä menoa voidaan tasata vielä lisää
 - Ongelmana on usein pitkä viive päätöksen ja vaikutuksen välillä
 - Elvytys alkaa usein vaikuttaa vasta kun kuopasta on jo noustu
- Nyt voisi riittää se, että lakataan kaivamasta kuoppaa syvemmäksi

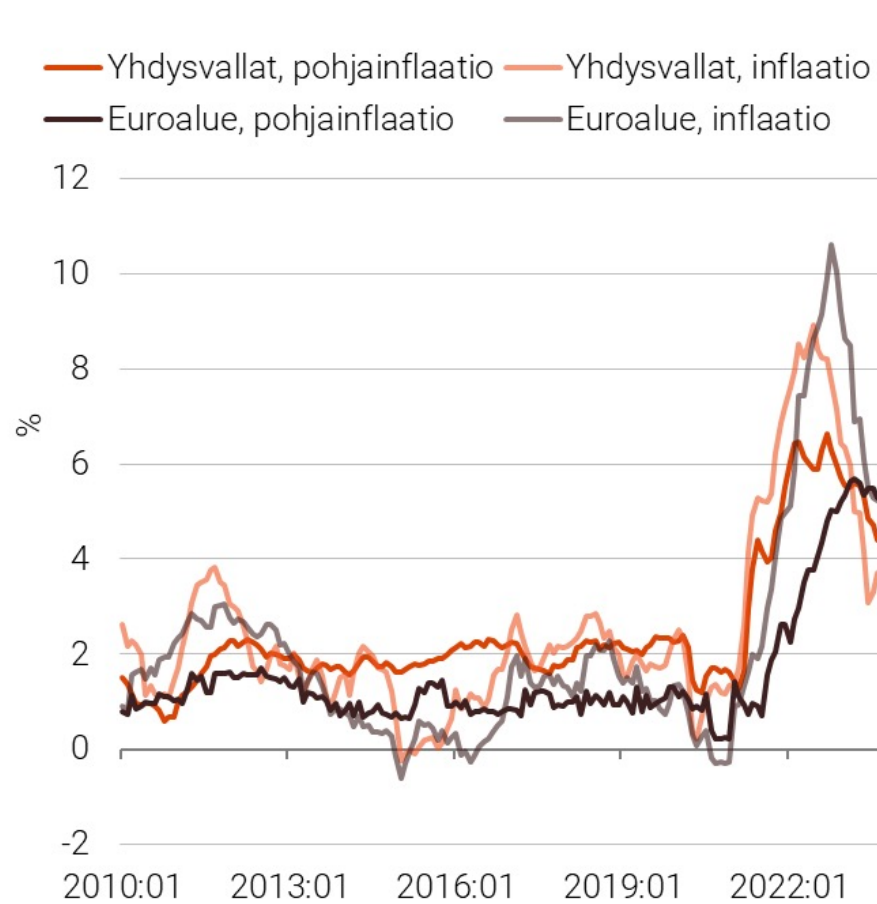
Sopiva viritys ei merkitse menoleikkausten sopivuutta

- Valtion taloudessa on suhteellisen pysyvä alijäämä, johon on syytä puuttua tasapainottavilla toimilla
- Talouspolitiikan *virityksen* mittarit kuvaavat päätösperäisten toimien yhteenlaskettua vaikutusta budjettitasapainoon
 - Esimerkiksi Talouspolitiikan arviointineuvosto arvioi viritystä Euroopan komission rakenteellisen alijäämän mittaria käyttäen
- Viritystä voidaan kiristää:
 - Päätösperäisillä menoleikkauksilla
 - Tuloja lisäämällä (esim. veronkorotukset)
- Viritystä voidaan löysätä
 - Päätösperäisillä menolisäyksillä
 - Tuloja supistamalla (esim. veronalennukset)
- **Sopiva viritys ei siis tarkoita sopivia menoleikkauksia!**

Kansainvälinen talous

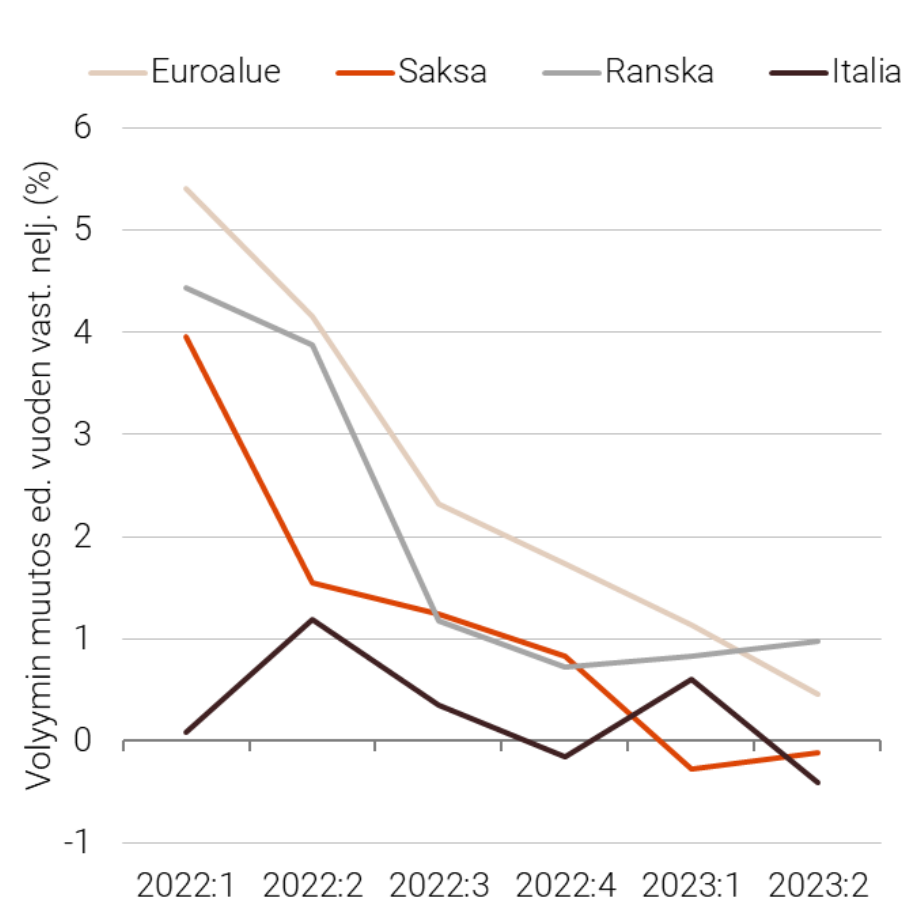
- Euroalueen ja Yhdysvaltojen talousennusteet ovat nyt hivenen optimistisempia
- Suurten talouksien kasvu hidastuu muttei pysähdy
- Inflaation jatkuminen ja talouskasvun hiipuminen on dilemma keskuspankeille
- Kiinan talous on avautunut odotettua hitaampaan kasvuun heikon kulutusdynamiikan ja kiinteistömarkkinoiden ongelmien takia.
- Venäjän hyökkäys Ukrainaan tuo epävarmuutta energiamarkkinoille

Inflaatio ja pohjainflaatio Yhdysvalloissa ja euroalueella 2010:01–2023:08

Lähde: Federal Reserve Economic Data.

Bruttokansantuotteen kasvu euroalueella ja joissakin EU-maissa 2022:1–2023:2

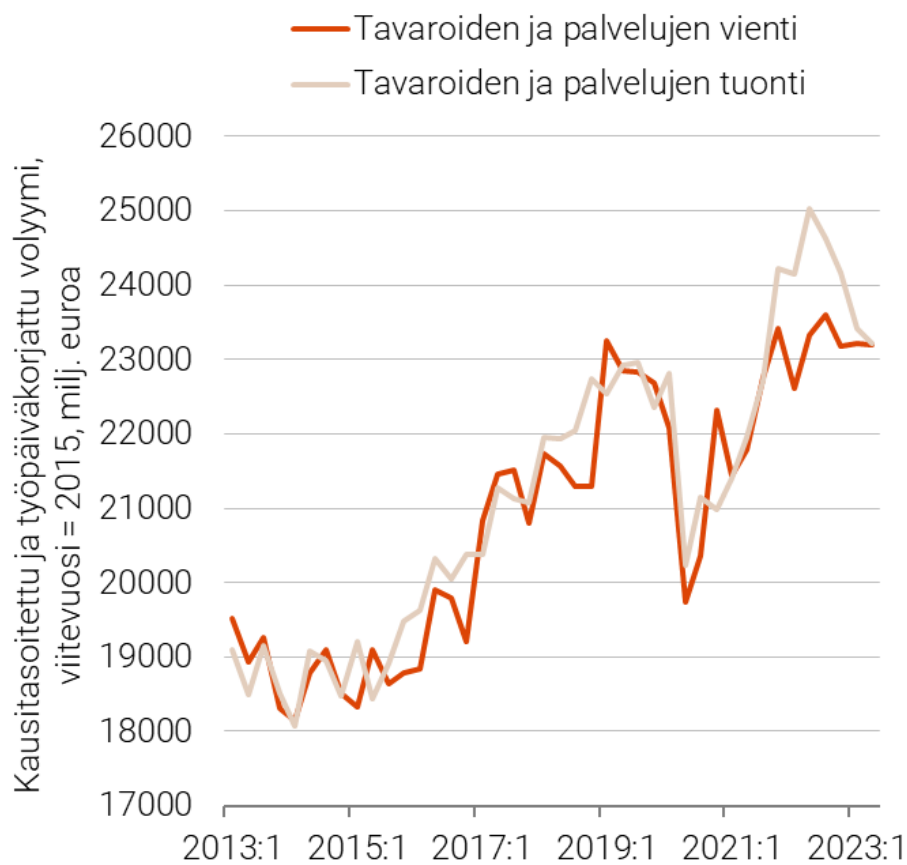

Lähde: Federal Reserve Economic Data.

Ulkomaankauppa

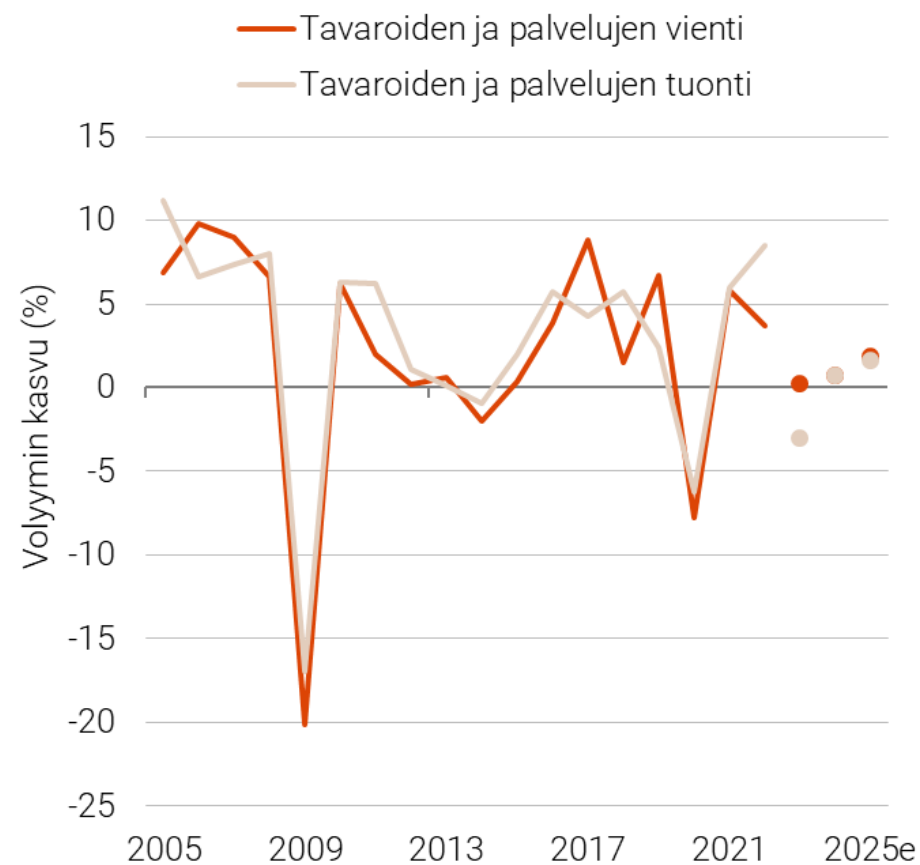
- Heikko vientikysyntä saa tänä vuonna vientikasvun hiipumaan
- Myöhemmin on odotettavissa maltillista vientikasvua
- Tuonti supistuu tänä vuonna, selitys löytyy varastoista

Tavaroiden ja palvelujen ulkomaankauppa neljännesvuosittain 2013:1–2023:2

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Tavaroiden ja palvelujen ulkomaankauppa 2005–2025

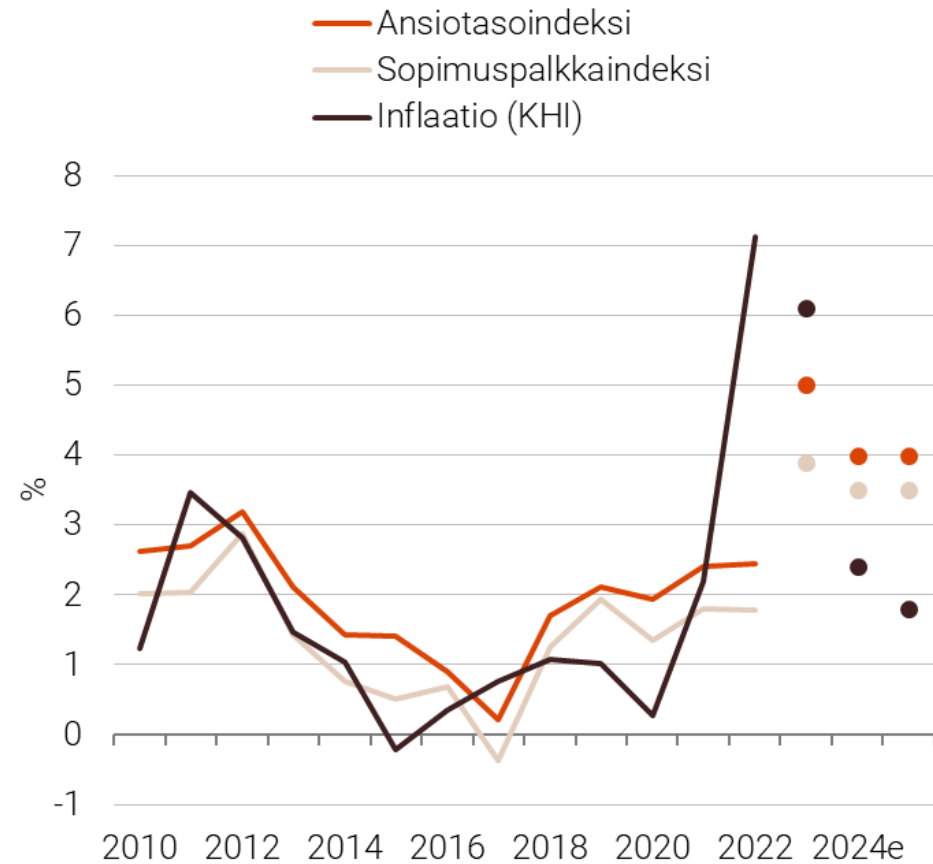

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Työmarkkinat

- Työllisyys pysyy vakaana hidastuvasta tuottavuuskasvusta huolimatta
- Tuottavuuskasvu kiihtyy vuonna 2025 talouden elpyessä
- Kohtuullisen hyvänä säilyvä työmarkkinatilanne ja myöhemmin kiihtyvä tuottavuuskasvu ylläpitää kohtuullisen vahvaa nimellisansiokehitystä

Ansiotasoindeksi, sopimuspalkkaindeksi ja inflaatio 2010–2025

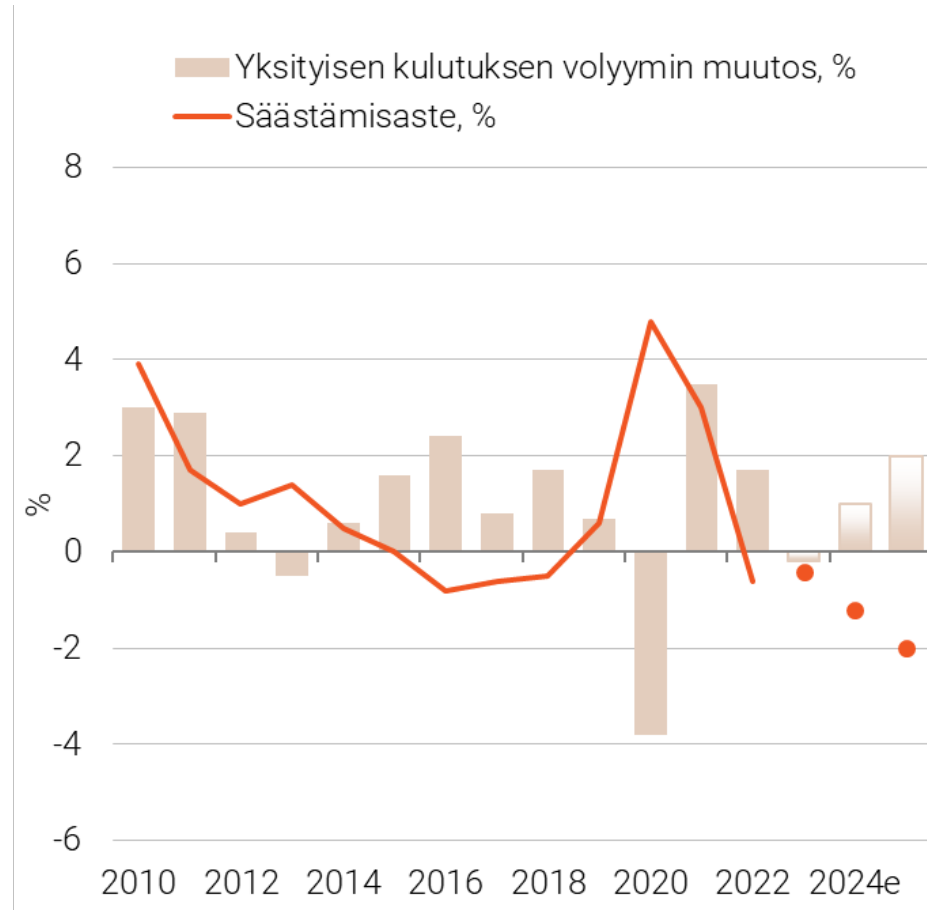

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Kotitaloudet ja inflaatio

- Inflaatio hidastuu ensi vuonna tuntuvasti
- Yksityinen kulutus lähtee toipumaan
- Kulutusta rahoitetaan viime vuosien säästöillä

Yksityiset kulutusmenot ja säästämistäaste 2010–2025

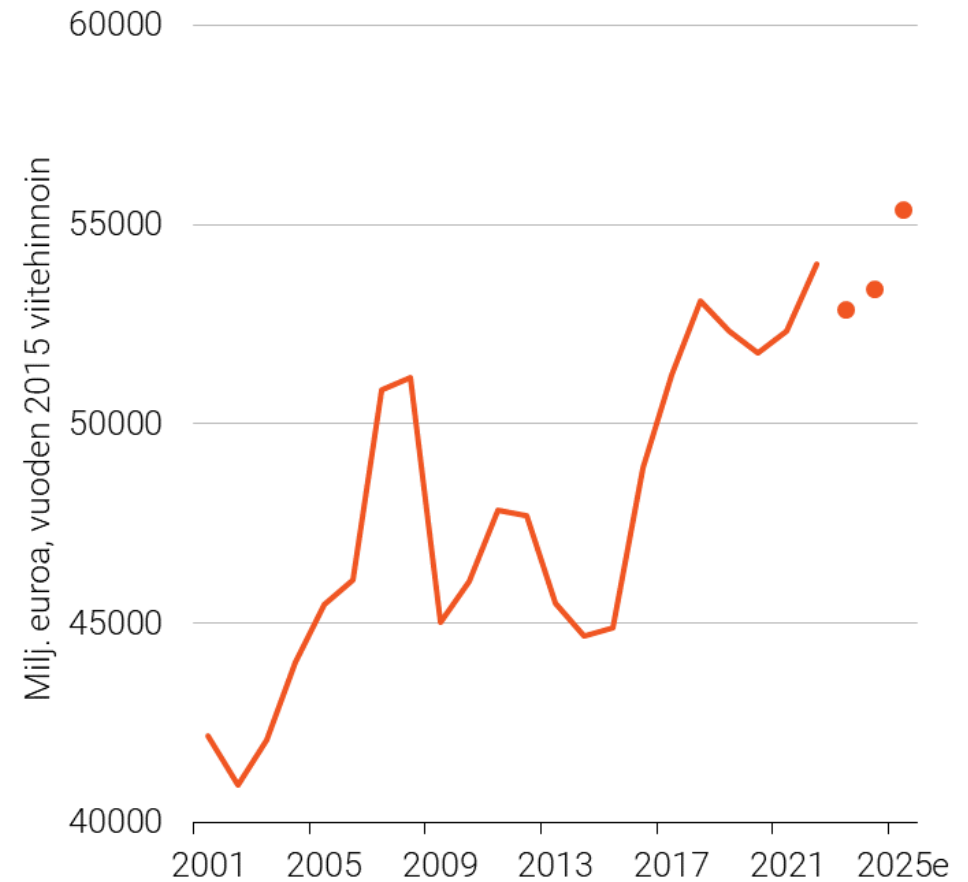

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Investoinnit

- Rakennusinvestoinnit vetävät investoinnit negatiiviseksi
- Vihreä siirtymä vahvistaa tuotannollisia ja t&k-investointeja
- Kasvavat puolustusmenot vauhdittavat julkisia investointeja

Investoinnit 2001–2025

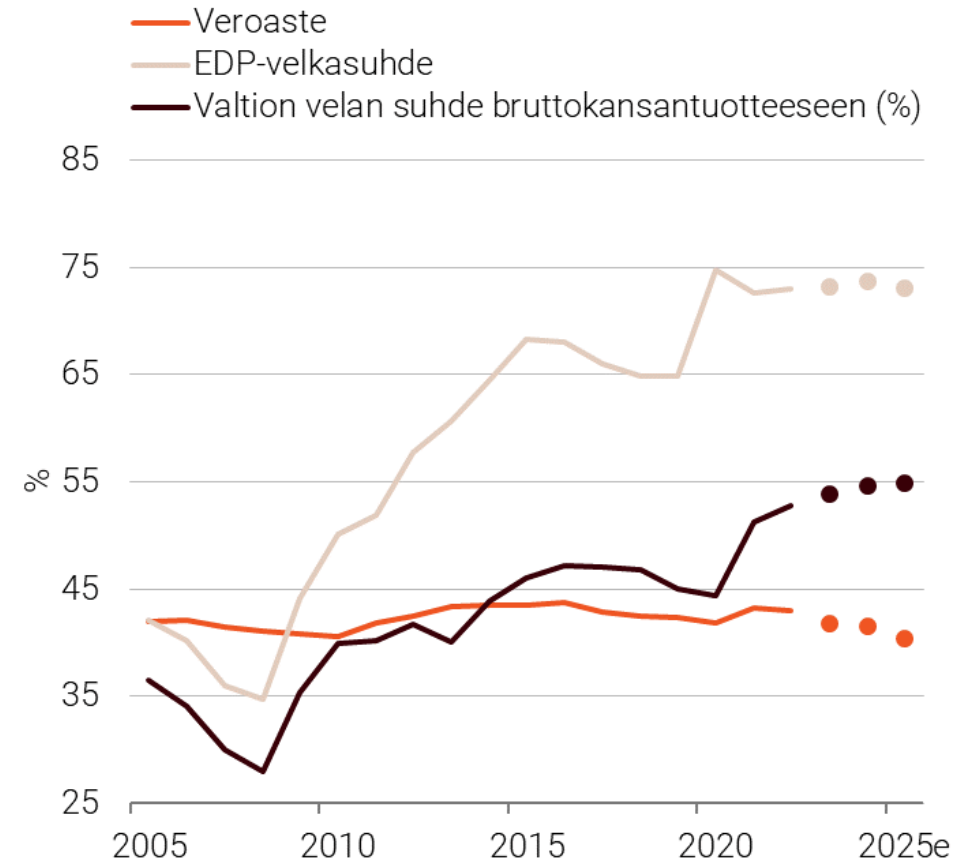

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

Julkinen talous

- Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoitus rasittaa valtion taloutta
- Valtiontalouden alijäämä supistuu vuosina 2024 ja 2025 vain vähän hallituksen huomattavista säästöesityksistä huolimatta
- Hyvä työllisyystilanne sekä korko- ja rahastotuotot pitävät sosiaaliturvarahastot selvästi ylijäämäisinä

Veroaste sekä julkisen sektorin EDP-velan ja valtion velan suhde bruttokansantuotteeseen 2005–2025

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

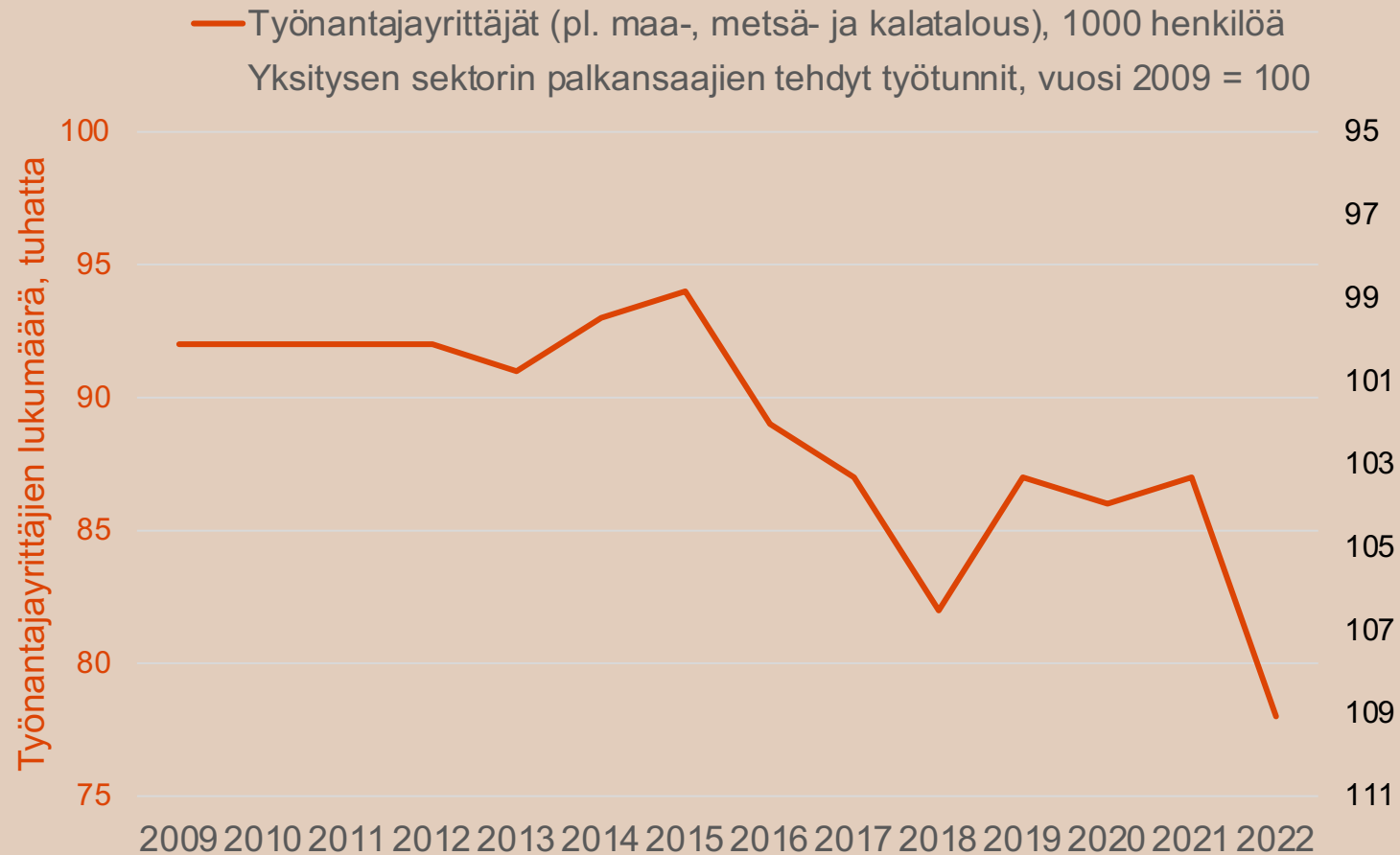
Työntekijöiden liikkuvuus ja palkat Suomessa

Työn ja talouden tutkimus LABORE

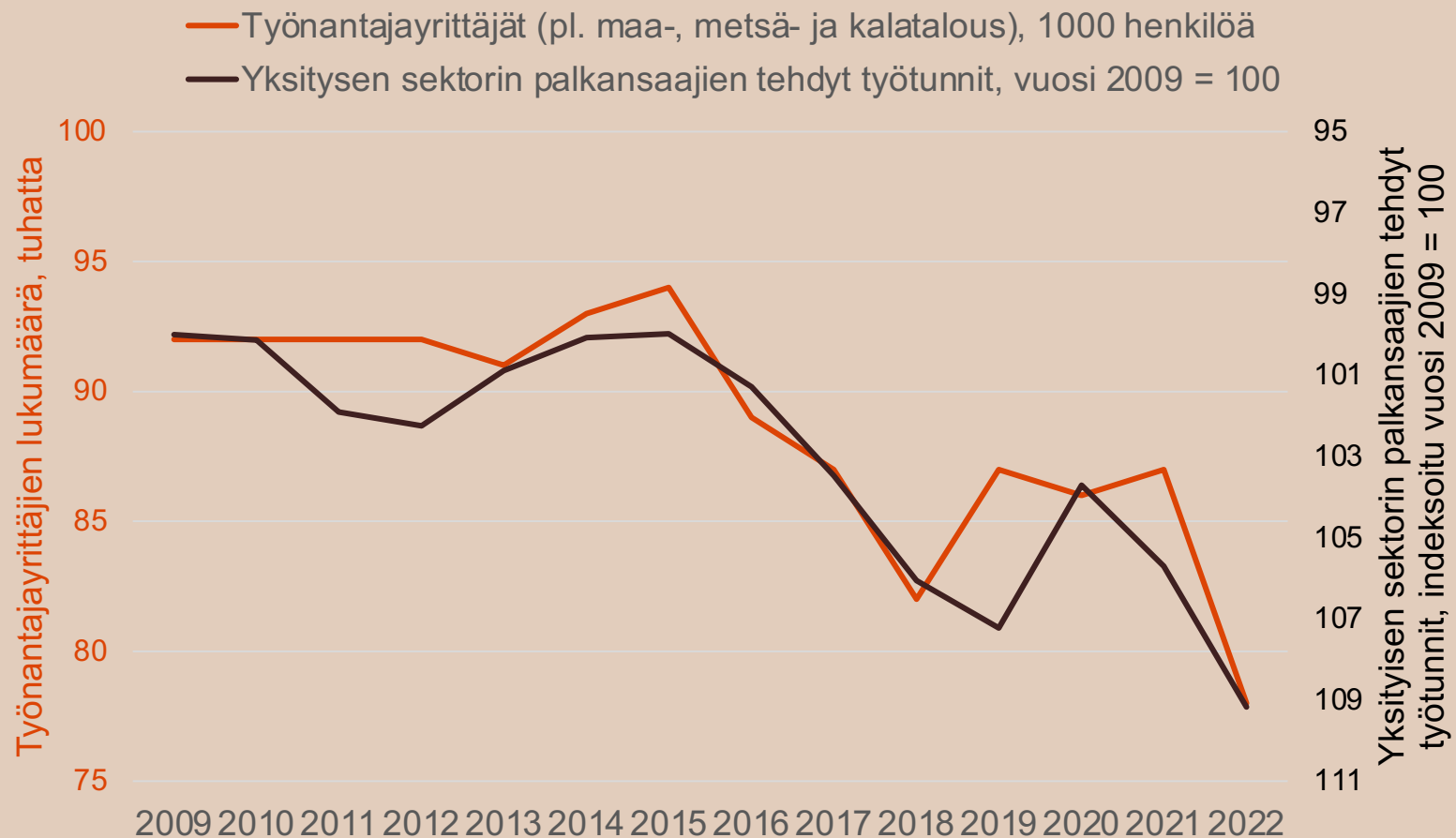
Mika Maliranta, johtaja &
Paolo Fornaro, johtava tutkija

Työnantajayrittäjät

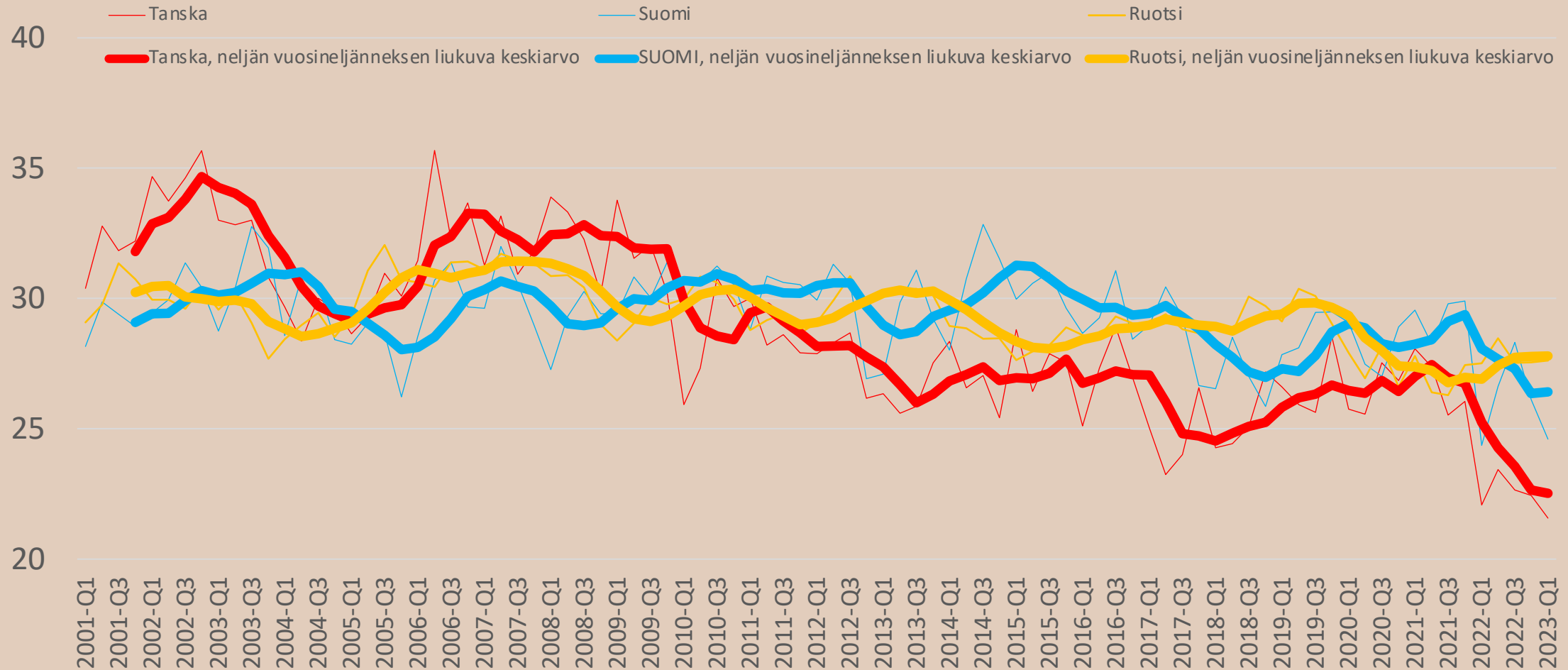
Lähde: Tilastokeskus.

Työnantajayrittäjät ja yksityisen sektorin palkansaajien työtunnit

Lähde: Tilastokeskus.

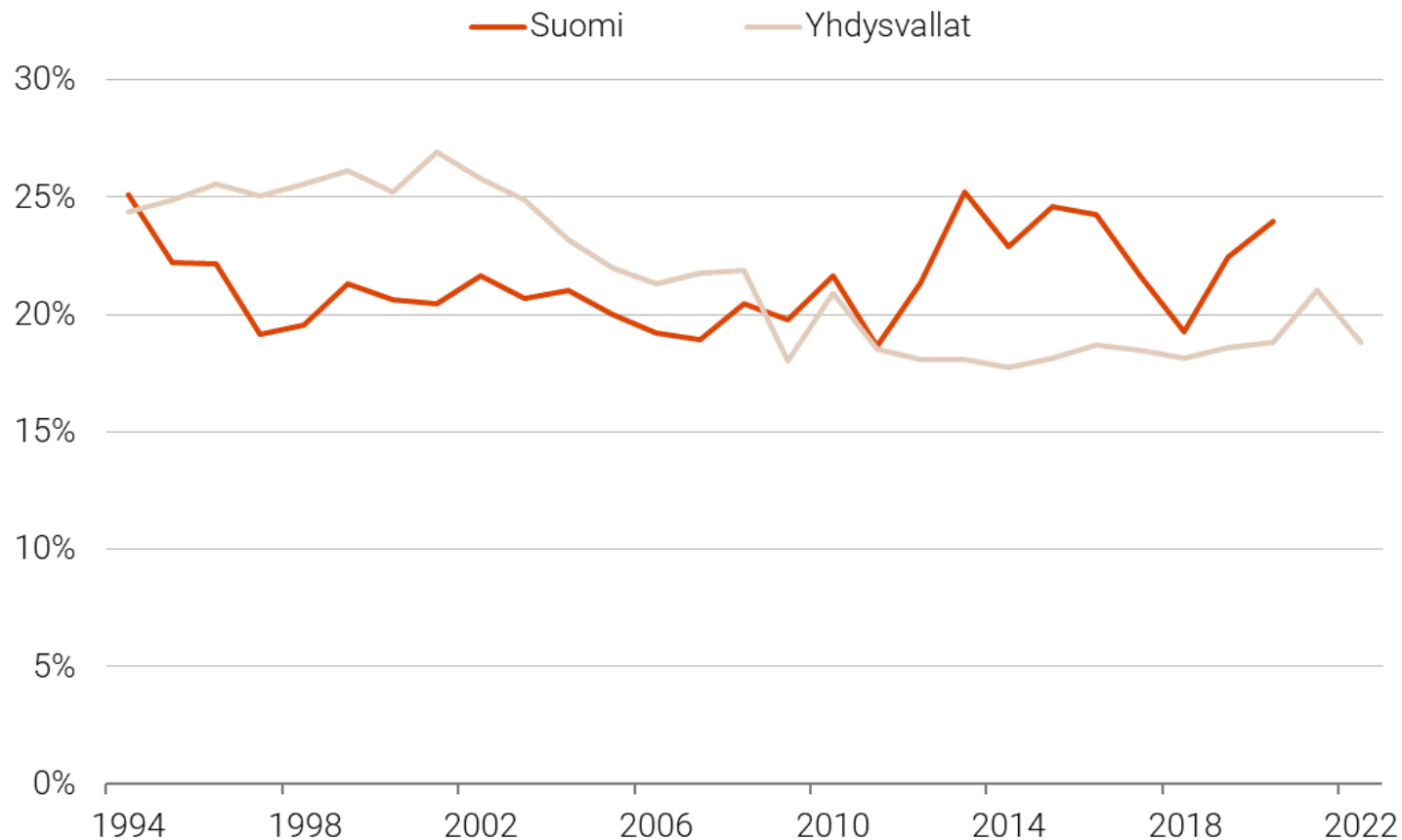
Työnantajayrittäjien määrä tuhatta työikäistä (20-64-vuotiasta) kohti

Lähde: Eurostat.

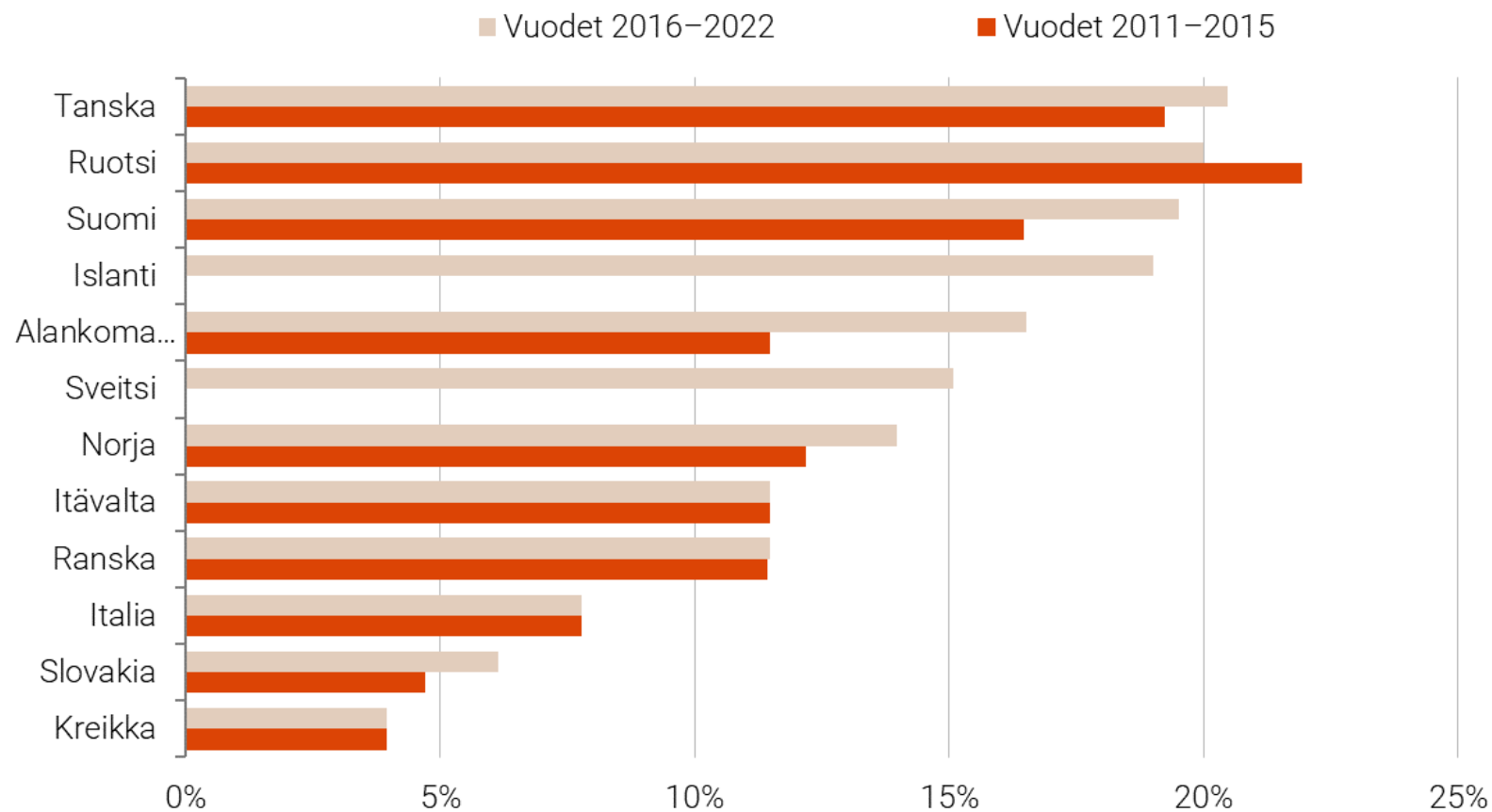
Labore

Ylimääräinen työpaikkojen uudelleenkohdistumisen aste Suomen ja Yhdysvaltojen yrityssektorilla 1990–2022

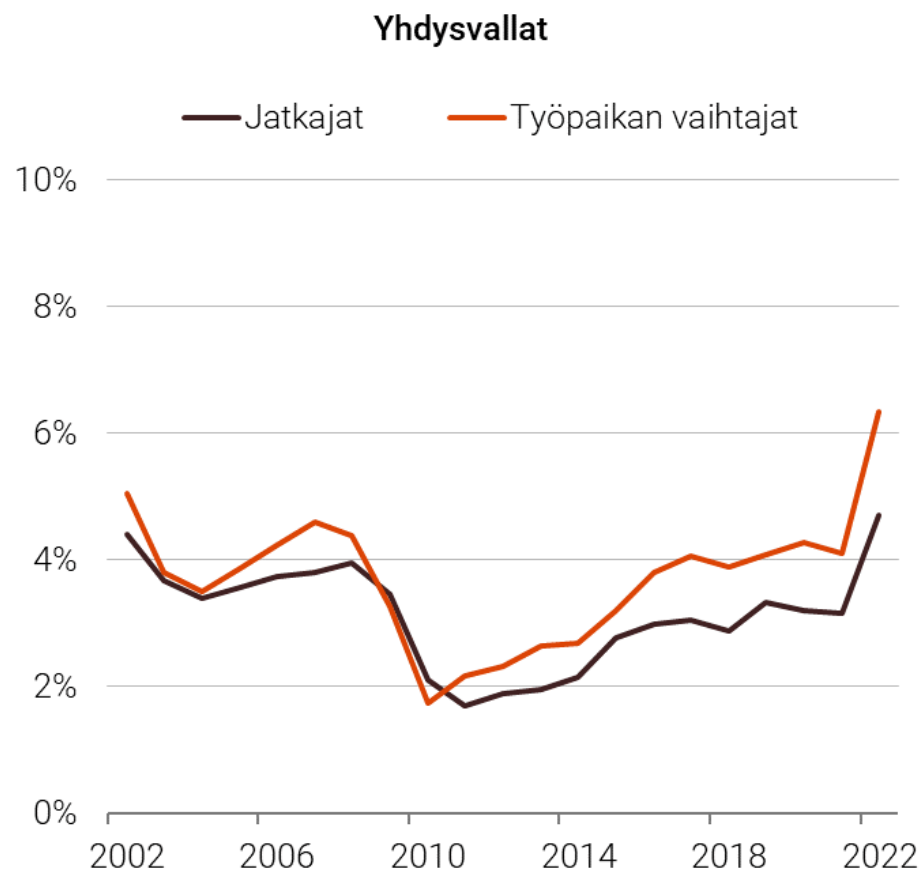
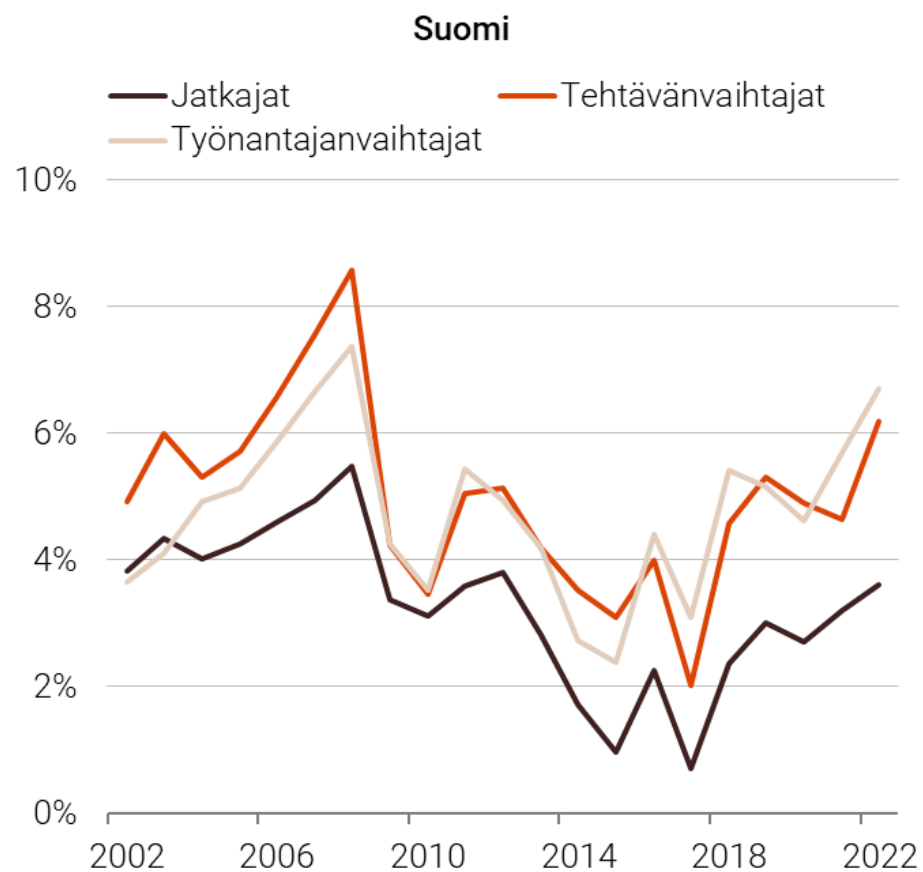
Lähde: Tilastokeskus ja Bureau of Labor Statistics.

Työpaikan vaihtajien osuus Euroopan maissa

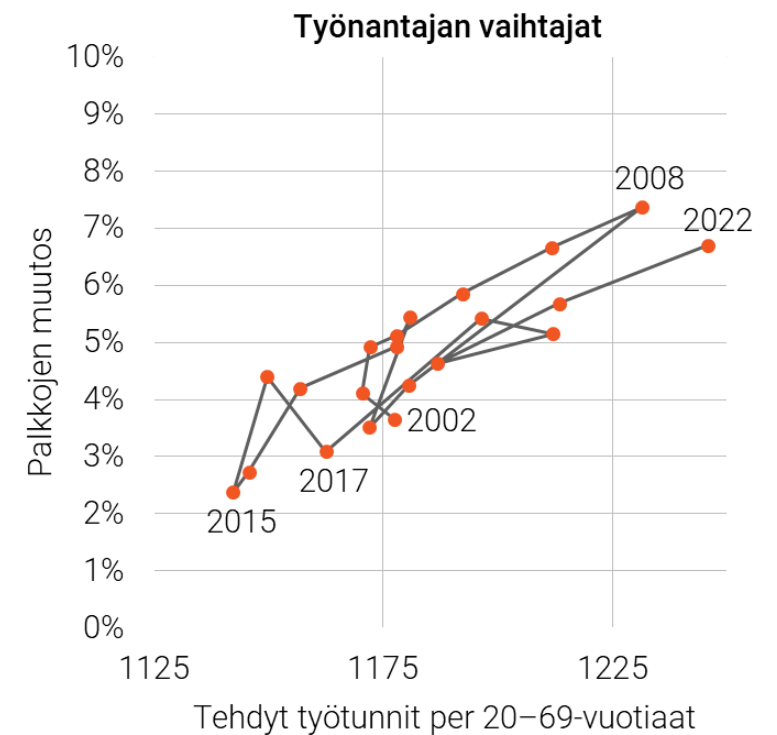
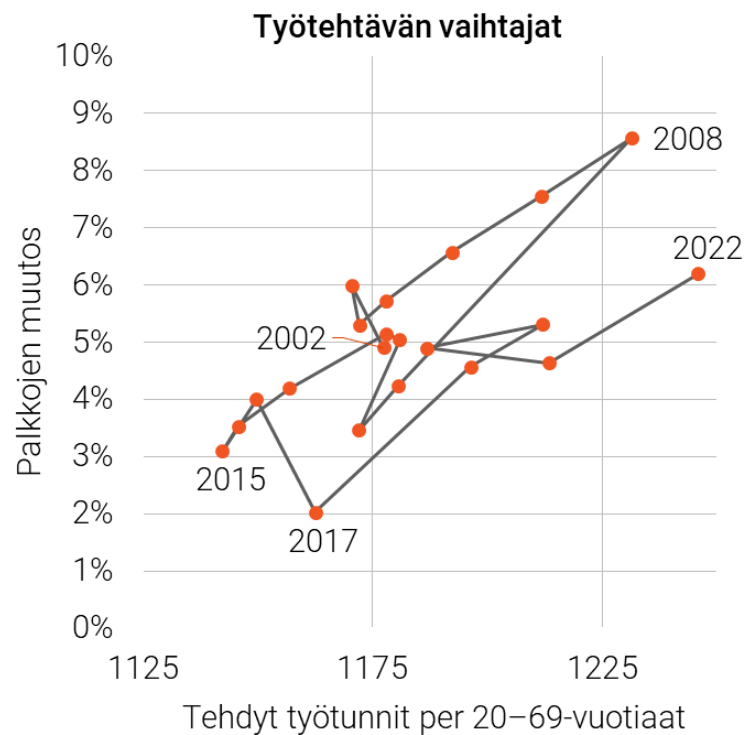
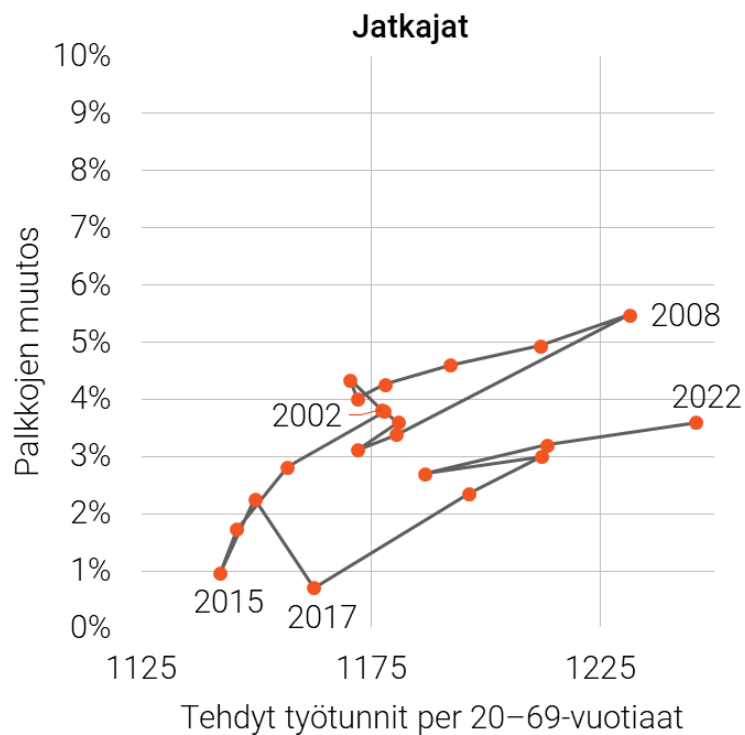
Lähde: Eurostat.

Palkkojen kasvu työntekijäryhmissä Suomen yrityssektorilla ja Yhdysvalloissa 2002–2022

Lähde: Omat laskelmat tilastokeskuksen datasta ja Atlanta Fed.

Palkkojen muutos ja työllisyyden taso (työtunnit/ikäryhmä 20–69 vuotta)

Lähde: Tilastokeskus, omat laskelmat.

ENNUSTERYHMÄ

Paolo Fornaro

Toni Juuti

Ilkka Kiema

Juho Koistinen

Essi Lindberg

Mika Maliranta

Aila Mustonen

Veera Nippala

Jani-Petteri Ollikainen

Labore

